

Can. ...
... 2000
... 2000
BUTLETÍ
DE
L'ASSOCIACIÓ
PROTECTORA
DE
L'ENSENYANÇA
CATALANA

ANY I. OCTUBRE, 1917 NÚM. I.
CARRER DE LA CANUDA, 14, PRINCIPAL
BARCELONA

R. 4590

ESCOLES CATALANES

A Barcelona

Escoles Catalanes del districte VI ^e	Carme, 107
» » » » II	Mercaders, 40
Escola Catalana Mossèn Cinto	Passeig de S. Joan, 85
Escola del C. N. C.	Lladó, 7
Escola Catalana	Moncada, 31 i 33
Acadèmia «Verdaguer»	Aragó, 359
Escola de l'Ateneu «Democràcia» del districte VII ^e	Aragó, 135
Escola del C. N. R. de St. Gervasi	Laforja, 222
Escola Santa Eulària	Caraça, 5
Col·legi de Sant Jordi	Llúria, 45
Institut Feminal	Clarís, 24
Escola model Montessori	Via-Diagonal, 482

A fòra de Barcelona

Escola Nacional Catalana	Belcaire d'Urgell
Escoles Dr. Robert	Hospitalet de Llobregat
Escola Catalana que dirigeix D. Pere Llobera	Terrassa
Casa dels nens	Vilafranca del Penadès
Centre de Cultura Popular	Sabadell
Col·legi de la Sagrada Família (Secció)	Sabadell

BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA

ANY I.

Barcelona, octubre de 1917

NÚM. 1

SUMARI

	Pàgs.		Pàgs.
Modestes aspiracions, per la Direcció.	1	CRONICA DE LA PROTECTORA,	
LA VEU DE DOS PRESIDENTS:		MES DE SETEMBRE	
I. El per què del nostre BUTLLETÍ, per		Acords de la sessió del dia 13	6
M. Folguera i Duran	3	Acords de la sessió del dia 21	9
II. ¡Vint anys!, per Francisco Flos i		Sobre l'augment gradual dels Mestres.	11
Calcat	4	Vària	13
		Noves	16

MODESTES ASPIRACIONS

El BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'ENSENYANÇA CATALANA neix amb una finalitat concreta i senzilla, que no estarà demés deixar exposada clarament, per a evitar possibles malentesos de les persones qui esdevinguin lectors d'aquesta petita publicació mensual.

Repasant els estatuts vigents de la Protectora, aprovats en la sessió general de 7 de febrer de 1915, en l'article II es llegeixen els objectius de la corporació trobant-s'hi el següent, entre altres: «g). Publicar un Butlletí de l'Associació o, millor encara, una Revista difusora de l'ensenyança catalana, que pugui ésser orgue de propaganda dels fons socials i guia per als mestres en la moderna pedagogia.»

A aquest segon propòsit, o sia, publicar una revista pedagògica amb contingut seriós i digne de merèixer l'atenció dels mestres, avui com avui la Protectora s'hi veu obligada a renunciar; puix caldrien, per a tal intent, primer un estol d'escriptors plens de competència en les vàries dis-

177726

ciplines que integren la ciència de l'educació, i després possibilitat econòmica de recollir, editar i estendre per les escoles de Catalunya el fruit doctrinal que s'elaborés al redós i a costes de la Protectora.

Però ben lluny d'aqueix ideal, per manca de mitjans que necessaris serien, el BUTLLETÍ es proposa, principalment, servir de llac de comunicació al miler de socis que actualment constitueixen la Protectora, bona part d'ells residents a Catalunya, uns pocs a les demés encontres de l'Estat espanyol i la gran majoria a les Repúbliques d'Amèrica. Tots aquests compatriotes, és d'esperar, veuran amb gust una fulla que detalli, mes per mes, les tasques de la Protectora, encaminades a desvetllar en el nostre poble el convenciment de que sens el concurs de l'escola primària fóra impossible donar a Catalunya generacions que la facin mereixedora de respecte i de benestar.

Si, realitzat aquest primer deure d'ésser eco de l'actuació de la Protectora, encara li resten al BUTLLETÍ algunes planes en blanc, cap inconvenient hi haurà en omplir-les, sia amb notícies de lo que facin altres corporacions culturals, sia amb notes pedagògiques dels autors que vulguin oferir-nos llur col·laboració en matèries educatives.

Mes, està clar que així com dels acords i documents de la Protectora, aquesta en pren la plena responsabilitat, repartida en parts al·lotes entre tots els membres de l'Associació, altra cosa deu afirmar-se per ço que es refereix al restant text que es publiqui en el BUTLLETÍ. Del dit text, que serà tot el que es trobi fora de la gran secció titulada «Crònica de la Protectora», en seran sols responsables els firmants i, en darrer terme, el Comitè al qual la redacció i direcció del BUTLLETÍ han estat encomenades.

Es això, tan poqueta cosa, la única a què aspirem, i els socis de la Protectora i els lectors en general són pregats de pendre'n nota, per a que ningú es cridi a engany i esperi d'aquesta modestíssima publicació unes volades que no pot empendre, ara com ara almenys.

LA DIRECCIÓ

LA VEU DE DOS PRESIDENTS ¹

I

EL PER QUÈ DEL NOSTRE «BUTLLETÍ»

Gran és el sacrifici que representa en aquests moments per l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana la publicació d'aquest BUTLLETÍ, però és ja impossible esperar més.

La tasca de l'Associació és cada dia més extensa i més intensa i el nombre de sos adherits, major, fent-se difícil ja la constant comunicació del Consell Directiu amb els socis, escampats arreu del món.

D'altra part, la premsa, que tanta atenció ens ha prestat, especialment la catalana, mereixent nostra gratitud, no pot donar l'abast al nostre noticiari, retardant de vegades la seva publicació o retallant-la o suprimint-la parcialment, per allò de que s'estima (erradament en el meu concepte) més transcendental la vida política que la cultural i social d'un poble.

I així no podríem seguir, mig aïllats del públic, quan el nostre èxit s'ha de basar principalment en la divulgació, en la constant comunicació dels directors amb els dirigits, en el contacte incessant amb el poble, per a crear un ambient de catalanitat no assolit encara però que es comença a insinuar.

Convé que l'exemple d'abnegació i desinterès dels uns per a la recatalanització de les nostres ensenyances, indueixi al sacrifici els altres. Es de necessitat que la creació d'escoles nacionals catalanes en unes poblacions desperti l'estímul de les altres per imitar-les, i s'ha d'arribar al punt que cap poble de Catalunya deixi de tenir en la Protectora sa representació, més o menys nombrosa però conscient de l'alta obra a la qual col·labora. Devem esperar que vindrà un jorn que els catalans no adherits a la santa empresa seran els menys, sentint-se avergonyits de llur egoista descastament els que no formin amb nosaltres en famílies completes.

I, sobretot, és d'absoluta urgència posar-nos en comunicació amb els nostres germans absents de la mare Pàtria, els que, des de llunyes terres,

1 El senyor Fios fou el fundador de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, i el senyor Folguera n'és el president d'avui dia. Els demanarem unes paraules per al primer nombre del BUTLLETÍ i aquí les tenim, entusiastes i vibrants.—Nota de la Direcció.

d'Amèrica especialment, segueixen els nostres avenços amb ansietat, col·laborant-hi amb els llurs cabals i els llurs crits d'encoratjament. Es precis que s'estableixi el contacte entre els catalans de dins i els de fora de la Terra Mare, perquè tots plegats, al mateix impuls, poguem actuar a un sol crit de comanament.

I com assolir aquesta unitat d'acció sense l'auxili de l'imprès periòdic que reculli totes les halenades de la nostra impulsió i les transmeti arreu del món on hi hagi vida catalana?

La llàstima és que, per de prompte, el nostre BUTLLETÍ haurà d'ésser modest per raó de les circumstàncies i de lo poc nombrós que és encara el nostre allotjament en relació a lo que deu ésser; però cal confiar que la vertiginosa multiplicació d'associats i llur cooperació material i moral, en una o altra forma, aniran empenyent amunt aquesta fulla volandera d'excursionista propaganda nacionalista, arribant-la a convertir un dia en el «Diari Oficial de l'Ensenyança Catalana».

Així sia i ben prompte.

M. FOLGUERA I DURAN

II

¡VINT ANYS!

L'aparició del present BUTLLETÍ, portaveu de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana (al que ens és ben agradosa la col·laboració amb que se'ns ha brindat), sigui la estela lluminosa que guiï els qui, després de tant temps, van encara esmaperduts en el camí de les nostres reivindicacions, pot ser la més capdal i transcendent en la nostra actuació nacionalista: la de l'ensenyança.

No dubtem que ha de contribuir al deixoniment de tots aquells qui, ja sigui per rutina o preocupacions rànries, fan encara educar llurs fills en escoles on per vergonya es foragita i vergaceja la nostra aimada llengua, de la qual diu l'insigne Aribau, en sa Oda immortal:

«Oh llengua a mos sentits més dolça que la mel,
que em tornes les virtuts de ma ignocenta edat».

Impulsats i fins pot dir-se corpresos pel bell dir del poeta, a més de recla-

mar-ho en sentit lògic, aclamat pels més grans pedagogs, fa vint anys! que implantàrem l'ensenyança catalana, resorgint, poc més tard, la patriòtica Associació que dóna a llum el present BUTLLETÍ. Ara, per a correspondre com cal a l'esforç que això representa, és menester que quiscun dels seus llegidors s'imposi bé de la obligació ineludible (els qui encara resten en la indiferència vergonyosa) de secundar pràcticament, en lo que de cadascú depengui, la dignitat i nobles ideals de l'ensenyança catalana sense dubtes ni recels de cap mena.

Vint anys fa que, moguts per un sentiment patriòtic, a la vegada que per dictar-ho la nostra consciència professional, entràrem de ple en aquesta novella tasca, o més ben dit, noble lluita per l'ensenyança de la nostra terra, donant per ben pagats els esforços, sacrificis i fins penúries que amb gust i millor entusiasme hi hem aprofitat. No hem fet més que satisfer un rigorós deute que Catalunya ens demandava; hem complert tan bé com hem sabut, inspirant-nos sempre en l'amor sacrosant a la Cultura i a la Pàtria, i hem tirat sempre avant malgrat les prevencions, prejudicis rutinaris, inconseqüències acomodaticies i fins les males volences i destorbs que s'han oposat a la nostra actuació escolar, a més de la manca de material didàctic reclamat en el nou sistema.

¡Vint anys! i grat sia a Déu i a la Pàtria, pot dir-se que s'ha arribat a la major edat en què es manifesta evident la virtualitat del sistema d'una fàula clara, termenant i encoratjadora.

Tots aquells patricis, doncs, que en aquesta tasca redemptora compliren com a bons, essent els primers en cooperar decididament a la acció fonamental de tan magna obra, com també els qui han anat succeint en aquesta marxa impulsiva del renaixement escolar català, enviant llurs propis fills a la pràctica escolar iniciada, tots ells deuen estar d'enhorabona, essent just i oportú que així ho pregoni ça i enllà el primer nombre d'aquest BUTLLETÍ, com també és pròpia la ocasió de rendir un tribut a la bona memòria dels malhaurats compatricis nostres, En Josep Fiter i Inglès, En Gil Saltor i Lavall i N'Eduard Calvet, Presidents digníssims que foren de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

I dit això, no ens cal manifestar altra que el «Col·legi de Sant Jordi», cap-davanter d'aquest moviment escolar que amb tant de zel propaga la benemèrita Associació esmentada, testimonia, amb aquest motiu, la més afectuosa i germanívola mostra de consideració i alta estima envers totes les escoles similars que s'han creat, i, d'un modo especial, als honorables Mes-

tres i Prohoms i associats que amb llurs cabals i meritíssims serveis tant han contribuït, d'una manera entusiasta i decisiva, a la cultural i patriòtica obra benafactora de l'ensenyança catalana.

F. FLOS I CALCAT.

CRÒNICA DE LA PROTECTORA

MES DE SETEMBRE

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL DIA 13

En la darrera sessió s'hi admeteren tres socis individuals de Barcelona, tres de l'Havana, vuit de Santiago de Xile, i un de Valparaíso, essent aquest darrer, N'Antoni Pena, proposat com a representant de la Comissió Delegada de Xile a Valparaíso.

Es dona compte d'un donatiu de cent pessetes, del soci resident a Iquique N'Antoni Pirretas, acceptant-se amb regreïament.

De la Comissió Delegada de l'Havana es rep, junt amb les propostes abans consignades, un xec corresponent als cobraments de març, abril i maig darrers, acordant-se regreïaments especials als associats Orfeó Català i senyors Sala i Germà, don Josep R. Pagès i don Carles Callís, per la seva activa cooperació a l'increment de la Delegació de l'Havana. En dita carta, demés, es fa la presentació al Consell del Secretari de la Comissió don Enric Sala, qui assisteix a la sessió per trobar-se accidentalment a Catalunya, havent-li endreçat la presidència caluroses frases de salutació i simpatia, atentment correspostes pel senyor Sala.

Es llegeixen comunicacions: de l'Orfeó Gracienc, estimant la cooperació de la Protectora a son Concurs d'enguany; de l'Ateneu Democràcia, invitant a una festa escolar, delegant per a l'assistència el vocal de la Comissió de Propaganda senyor Delclòs; del Centre Autonomista de Dependents del Comerç i de l'Indústria, comunicant la seva nova Junta; dels socis don Froilà Soler i don Josep Rius, exposant lloables iniciatives; de les Biblioteques Arús i de Catalunya, acusant rebut de la Memòria anyal; del soci de Mollerusa don Josep Comes i Sorribes, referint-se a la creació de càtedres d'ensenyança catalana a la societat L'Avenir de dita població; del Mestre de l'Escola Catalana de Belcaire, sobre assumptes de tràmit.

Havent-se rebut de la Biblioteca de Catalunya 50 col·leccions de les *Obres Completes* de Mossèn Cinto, amb destí a premis, s'acorda regraciar el donatiu.

La Diputació de Girona comunica son acord oficial de subvenció per a les càtedres de Gramàtica Catalana a les Normals de Girona, acordant-se el regraciament; i de la Comissió Delegada de dita ciutat es reben esperançadores noves sobre la subvenció de l'Ajuntament, que està pendent de resolució. La mateixa Comissió manifesta l'èxit esclatant de la brillantíssima conferència dedicada als mestres de les comarques gironines i donada en el Grup Escolar de Girona, sota els auspicis de la Protectora, per l'expert historiare don Ferran Valls i Taberner; acordant-se regraciar efusivament a aquest distingit consoci. I també dita Comissió Delegada exposa els preparatius del V Concurs Nacional d'Història de Catalunya, que ha de celebrar-se en dita ciutat per les festes de Sant Narcís, a finals d'octubre, prometenent revestir excepcional importància.

L'Ajuntament de Vilafranca del Penadès, per conducte de la Comissió Delegada de dita població, ha encarregat a la Protectora la compra de Gramàtiques catalanes, per valor de cent pessetes, per a repartir-les a les escoles vilafranquines, havent complert la Protectora l'encàrrec, afegint al mateix objecte el donatiu de 25 pessetes que tenia rebudes del soci de Santiago de Cuba don Josep Rovira, fill d'aquella població. A l'Ajuntament de Vilafranca s'acorda felicitar-lo per la plausible resolució.

Dues sol·licituds d'infants pobres per assistir a Escoles Catalanes subvencionats per la Protectora, passen a l'informe de la Comissió Tècnica.

A proposta d'aquesta Comissió s'aprova una raonada exposició a la Mancomunitat Catalana interessant-la que cerqui solució al greu problema d'atrassos als mestres per part de les Diputacions provincials, per a conseguir que aquesos elements vegin en nostra representació nacional catalana un nucli amic del qual no temin dependre més o menys tard. El conseller ponent senyor Jou fou felicitat per son atinat treball.

La presidència dóna compte de les actives gestions que la distingida associada N'Agnes Armengol de Badia ve realitzant a Sabadell per anar introduint ensenyances catalanes en les escoles de dita ciutat, apart d'unes lliçons de literatura catalana que dóna particularment a un grup de nois del Col·legi dels PP. Escolapis. Mercès a ella i a l'intervenció de la Protectora, fou instaurada ja l'any passat una Secció Catalana en l'important Col·legi de la Sagrada Família, i ara darrerament ha hagut d'anar a Sabadell el Tèc-

nic Assessor senyor Romeva per a visitar el Col·legi de les MM. Escolàpies, on es tracta de crear una Càtedra de Gramàtica Catalana. S'acorda regraduar a la senyora Armengol per sa valiosa cooperació. Amb ocasió del referit viatge a Sabadell, també visità el senyor Romeva el Centre de Cultura Popular, en el qual les ensenyances es donen a base de llengua catalana, en allò que els llibres disponibles els permeten.

La Comissió de publicació del BUTLLETÍ de la Protectora exposa els preparatius fets, acordant-se que es comenci a publicar en el mes d'octubre propïment, sots la direcció del Conseller senyor Jou.

Tenint notícia el Consell per la premsa, del generós donatiu del vicepresident En Frederic Rahola, d'un edifici nou per a l'Escola oficial de noies de Cadaqués (en memòria de sa difunta muller), s'acorda felicitar-lo per son lloable gest cultural, pregant-li utilitzi sa influència en lo possible perquè en dita Escola s'hi honori la nostra llengua en quant les lleis no ho impedeixin.

Per ésser època oportuna s'acorda sol·licitar de les Corporacions oficials, les seves acostumades subvencions perquè sien incloses en els pressupostos de 1918, afegint-s'hi la petició de cooperar a la publicació de la sèrie de Biografies de Catalans Il·lustres que té acordada la Comissió Editorial per a divulgar entre els infants el coneixement de les nostres més exemplars personalitats. Per aquest darrer concepte es resol acudir així mateix a les Corporacions de Catalunya, València, Mallorca i Rosselló.

Tenint en compte que una empresa editorial ha reproduït la publicació de la *Doctrina Catalanista*, dels senyors Prat de la Riba i Muntanyola i que sots la direcció d'aquest últim senyor, es prepara la sortida d'una altra edició rectificada en la forma i alguns detalls del llibre original, s'acordà renunciar per ara a l'execució de l'acord de fer-ne una gran edició per a les escoles catalanes, que es prengué arran de la mort del senyor Prat de la Riba com a tribut d'honor a la seva memòria.

La Presidència manifesta haver-se de retirar de l'Associació, per a dedicar-se a estudis especials, el secretari habilitat En Manuel Alcàntara; proposant consti en acta i se li comuniqui la satisfacció del Consell per sa brillant i fructuosa actuació. S'acorda així mateix quedant el lloc per proveir.

Finalment el Delegat de l'Havana senyor Sala, proposa la creació d'uns diplomes especials de cooperació, per als qui ajudin de manera senyalada l'obra de la Protectora, acceptant-se l'iniciativa en principi, com a estímul remarcable.

ACORDS DE LA SESSIÓ DEL DIA 21

En la darrera reunió d'aquest Consell s'hi admeté el nou soci individual de Barcelona, En Josep Fuster.

El Sr. Joaquim Navarro, de l'Escola Sertoriana de Falset, envia una comunicació oficial suscrita pels Srs. Eugeni Batllell, Ramon Roig, M. Blasco, Joan Barceló, J. Amorós, F. Puig, Xavier Amorós, Aderit Pi, Josep Pi, F. Gombau, Josep Seró, Andreu Pujol, Salvador Estrem, S. Castell, V. Estrem, Emili Miró, Joaquim Navarro, Francesc Galceran, Josep Prats, Ramon Pi, Josep M. Llaberia, Ferran de Traves, Ramon Mañé, Ramon Arbós, August Sivorra, N. Pellejà, Joaquim Sabaté, Joaquim Sanxo, Angel Estrem, Josep M. Barceló, Bonaventura Margalef, Ermengol Muntané i Lluís Rull, acordant la constitució a Falset d'un Patronat d'Ensenyança Catalana per sostenir una Escola en dita població, sol·licitant sa adhesió a la Protectora. S'acorda acceptar amb entusiasme l'oferta, donant instruccions per a la millor organització del dit Patronat i d'una Comissió Delegada a Falset.

Es llegeixen comunicacions: del Centre de Dependents del C. i de la I. acompanyant son Programa d'ensenyances del curs 1917-1918, que mereix calurosos elogis del Consell, acordant-se l'enhorabona; del Secretari Sr. Rossell i Vilà, des d'Olot anunciant una conferència de propaganda en dita localitat i la prompta constitució d'una Comissió Delegada; de l'Ateneu Democràcia convidant a la apertura de curs, delegant-se el Secretari de la Comissió Tècnica N'Emili Vallès, i de N'Enrich Arderiu, sobre assumptes de tràmit.

El soci de Balaguer i Diputat provincial En Josep Cabeceran comunica la celebració en dita localitat d'un Concurs de Lectura i Escriptura Catalanes pels dies 8 i 9 de novembre sota el patronatge de la Protectora ofert pel Centre Nacionalista Català, entitat organitzadora; acordant-se accedir-hi amb gran satisfacció.

El soci de Mollerusa i distingit notari Sr. Comes i Sorribes anuncia un cicle de conferències culturals en la societat L'Avenir, de dita vila, pregant a la Protectora que les inauguri. S'hi accedeix amb gust, delegant-se l'Assessor Tècnic Sr. Romeva perquè vagi a Mollerusa per a dit objecte.

La presidència manifesta haver rebut una Comissió de l'Ateneu Familiar de Sant Boi del Llobregat, presentada pel soci en Josep M. Folch i

Torres, sol·licitant instruccions i l'ajut de la Protectora per convertir a base catalana una escola particular de dita població, manifestant haver-se-li ofert la cooperació demanada.

Acostant-se la obertura de les càtedres de Català a les Normals de Barcelona i Lleida, s'acorda ratificar els nomenaments d'En Pere Barnils i Giol per la de Mestres, de Barcelona, de N'Enric Arderiu per les de Mestres i Mestresses, de Lleida, i nomenar N'Emili Vallès per la de Mestresses, de Barcelona; facultant-los a tots per obrir les corresponents matrícules i fixació d'hores de classe d'acord amb la Direcció de les Escoles.

Del Director de la Normal de Mestres de Girona, D. Casà Costal, es rep una molt atenta comunicació accedint per votació unànim del Claustre de Professors, que sia instaurada en dita escola una càtedra de Gramàtica Catalana, oferint-se perquè la regenti un dels mateixos professors. El Consell acull ab molta satisfacció aquesta resposta i acorda en principi facultar la Presidència per posar-se d'acord amb el Director de la Normal per la consegüent elecció de mestre.

De l'Ajuntament de Tarragona se rep una altra comunicació denegant la subvenció sol·licitada per la instauració de càtedres de català a les Normals de dita ciutat, fundant-se en que correspon fer-ho a l'Estat amb caràcter obligatori. Explicant el perquè d'aquest desgraciat acord, escriu el Regidor de Tarragona Sr. Ventosa, dient que s'ha aprofitat l'abstenció circumstancial dels regionalistes i nacionalistes republicans del referit Ajuntament, amb motiu de la imposició de l'Alcalde de R. O., per resoldre negativament una subvenció que amb la Presidència de la Protectora s'havia compromès personalment a acceptar el mateix alcalde i representants de distints es minories del Consistori.

La Comissió Tècnica manifesta que les sol·licituds de subvenció de dos nois pobres per assistir de l'Escola Mossèn Cinto no venen informades pel Director d'aquesta, estimant que pot accedir-se a la petició un cop complert tal requisit en sentit satisfactori. A la dita Comissió se li encarrega la proposta de nomenament d'una part del Jurat pel V Concurs Nacional d'Història de Catalunya per actuar en combinació amb la part que nomeni la Comissió Delegada de Girona (pertanyent a les comarques gironines), a la qual es prega estudiï i precisi lo abans possible les dates i locals de celebració del Concurs i Repartiment de Premis del mateix.

S'acorda ordenar a l'Assessor Tècnic que d'acord amb la Comissió especial corresponent prepari un catàleg de llibres catalans per a premis i

presentes que pugui servir de pauta als bons catalans en les Festes de Nadal i Cap d'any, publicant-se en el número del Butlletí corresponent al mes de novembre.

El President de la Comissió de Propaganda, Sr. Grant i Sala, informa sobre el projecte d'establir un torn d'abonament al Teatre Català, acordant-se desestimar-ho per la raó d'haver-hi dues empreses de català, apart d'altres motius de caràcter econòmic.

El mateix Sr. Grant i Sala, junt amb els Srs. Alcàntara i Delclòs de la Comissió Organitzadora de la Festa d'Infants i de Flors, dóna compte del fruit del darrer festival, acusant un ròssec favorable de Ptes. 1,309'85 entre efectiu i llibres sobrants comptats al preu de cost. S'acorda un efusiu regraciament a la dita Comissió.

La provisió de la secretaria vacant se deixa sobre la taula per haver-se ofert el Sr. Alcàntara, que actualment la desempenya, a fer-se'n càrrec per tot el mes d'octubre.

Havent-se d'absentar per alguns dies, de Catalunya, el President de la Protectora i estant absents de Barcelona els Srs. Vicepresidents, es fa càrrec de la Presidència accidental En Joaquim Miret i Sans.

COMUNICACIÓ DE LA PROTECTORA A LA MANCOMUNITAT DE CATALUNYA

SOBRE L'AUGMENT GRADUAL DELS MESTRES

Excm. Sr. — Uns quants mestres de les escoles oficials de Catalunya, fa algun temps, s'adreçaren a la nostra corporació, demanant que intercedíssim davant les Diputacions catalanes per a conseguir la regulació dels pagaments que tenen pendents sobre l'augment gradual de sou que venen assignats a càrrec de dites Corporacions.

I creient raonable la seva atenta petició, volguent demostrar-los l'estima que es mereixen i l'interès que sa prosperitat ens desperta en quant poden fer molt i moltíssim per la catalanització de l'ensenyança primària fins dintre de les lleis vigents — amb tot i tenir aquestes tant que desitjar per allò que es refereix a tal problema, — aquesta Associació ha resolt acollir amb afecte el seu prec, traslladant-lo a aqueixa enlairada Corporació, reunió i síntesi de les Diputacions referides i representació integral de la nostra terra

Com sap V. E., els referits augments són assenyalats en la llei vigent

d'Instrucció Pública de l'any 1857, es reglamentaren per reial decret de 27 d'abril de 1877 i en diverses disposicions posteriors es declararen com partides a satisfer amb caràcter preferent. Aquests augments, ordenats per escalafó especial a cada província, representen petites recompenses de 50, de 75 o de 125 pessetes anyals, — per als mestres i mestresses qui compten més serveis en la carrera o qui posseeixen diversos mèrits que la llei ha anat establint.

Algunes Diputacions d'Espanya atenen puntualment aquesta obligació. A les Balears, per exemple, s'està al corrent, fins a cap d'any de 1916, i a Barcelona sol es deu des del primer dia de dit any 1916. Però en canvi no és així en altres províncies catalanes: la Diputació de Girona es troba en descobert des del començ de 1911; la de Lleida té un deute considerable, tant antic com embrollat, puix part de lo que acrediten els mestres els fou assegurat amb paper del deute provincial; i a Tarragona l'augment de sou no s'abonà durant 24 anualitats seguides, o sia d'ençà de l'any 1893.

Cap estranyesa té, doncs, que els nostres mestres, per mitjà de llurs associacions i llur premsa professional, no cessin de deixar oir llurs queixes; com fou ben natural, també, que a darreries de 1915 la Federació de Mestres Catalans, integrada per les quatre províncies, es dirigís a la Mancomunitat de Catalunya, sol·licitant que ella prengué a son càrrec l'augment gradual dels Mestres, que per separat deu ara abonar cada província. Entre les raons que exposaven els Mestres en llur instància, n'hi havia una per demés enlairada i noble, això és: la conveniència que la Mancomunitat de Catalunya reduís els quatre escalafons provincials a un sol, amb lo qual el Magisteri públic esdevenia un cos amb organització d'unitat catalana.

L'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana, adreçant-se a V. E., no prejutja si és arribat o no el moment propici per abolir els escalafons provincials dels mestres i crear l'escalafó català únic, ni tampoc judica els motius, sens dubte poderosos, que fins avui privaren a les Diputacions satisfer les quantitats degudes als mestres d'escola; però si es considera en el cas d'haver de dirigir-se a V. E., fent-li avinent la urgència que, sia per la Mancomunitat de Catalunya, sia per les Diputacions provincials, es procuri donar satisfacció, completa o parcial, a la benemèrita classe del Magisteri de primeres lletres, abonant-se-li quant es puga de les sumes que se li deuen. Si no hi obligués un principi de justícia, que imperiosament ordena satisfer als funcionaris allò a què tenen dret reconegut, ho aconsellarien motius patriòtics i de tàctica política, car de totes maneres cal evitar

que els mestres, veient-se desatesos per les nostres autoritats, donin l'espectacle, dolorós per Catalunya, de girar els ulls en demanda de protecció al poder central espanyol.

Està clar que lo més dolorós en aquest cas, com en tants d'altres, és que les corporacions catalanes hagin de subvenir en una o altra forma a cobrir atencions sobre organismes en la direcció i orientació dels quals no hi tenen cap influència; car lo just seria que el manteniment total de l'ensenyança catalana anés a càrrec d'aqueixa enlairada corporació en drets i deures, això és, en pagament i direcció; però, mentre això no es pugui aconseguir—com està demanat—i, mentre per arbitri del regisme centralista que patim, recaiguin sobre les Corporacions catalanes obligacions com la de referència, que no tenen mitjà legal d'evadir, cal esforçar-se en complimentar-les amb la puntualitat possible, a fi de no incórrer en la odiositat dels elements perjudicats, que és potser una de les finalitats que es proposa l'Estat a l'imposar-les.

Cregui V. E., i la Mancomunitat de Catalunya que V. E., tant dignament presideix, que les nostres indicacions, fetes amb tot respecte, són filles del desig de treballar pel prestigi i el bé de la nostra terra amadíssima.

Visqueu, Excm. Sr., molts anys.

Barcelona 17 de setembre de 1917.—El President, *Manuel Folguera i Duran*.—El Secretari accidental, *Joan B. Alà*.

VARIA

El d'a quinze, el Secretari de l'Associació, senyor Rossell i Vilà, donà una conferència a Olot, sobre el tema «La nacionalització de la nostra ensenyança».

Com a resultat de la conferència donada pel senyor Rossell i Vilà a Olot, s'anuncia la constitució a aquella població, d'una Comissió Delegada de l'Associació Protectora de l'Ensenyança Catalana.

Després de l'obligat parèntesi que imposen les vagues estivals, s'han reunit al Grup Escolar de Girona, les conferències del Curs d'Història de Catalunya, que ve donant el Dr. Pou i Batlle, com a preparació del proper Concurs d'Història de la nostra terra, que tindrà lloc a la dita població per les fires de Sant Narcís.

S'ha constituït a Falset un Patronat d'Ensenyança Catalana, el qual Patronat té la finalitat de crear a la dita població, unes escoles que s'intitularan «Escoles catalanes Prat de la Riba».

Aviat anirà a Falset un representant de l'Associació per a donar-hi una conferència, i paral·lelament a la constitució de l'esmentat Patronat, s'hi constituirà una Comissió Delegada de la Protectora.

L'Agrupació cultural L'Avenir, de Mollerusa, organitza un curs per a infants de 8 a 12 anys, que durarà des del primer d'octubre fins al trenta u de maig, i versarà sobre Gramàtica catalana, Geografia i Història de Catalunya i Aritmètica.

Seràn professors d'aquest curs, alguns socis de la dita Agrupació que voluntàriament s'hi han ofert.

La mateixa Agrupació organitza una sèrie de conferències públiques per als diumenges, constituint un cicle de la mateixa durada que la del curs per a infants.

Com a preliminar d'aquests dos cicles culturals, a la mateixa Agrupació donà una conferència l'Assessor tècnic de la Protectora, desenrotllant el tema: «El problema del llenguatge a l'Escola». L'ordre dels conceptes exposats en la dita conferència fou el que segueix: I El fet. II L'aspecte jurídic natural. III L'aspecte tècnic: a) Primeres adquisicions del llenguatge per l'infant; b) substitució de les mateixes pel llenguatge oficial; c) conseqüències; pertorbació i retrassament en l'adquisició dels coneixements; influència en l'aspecte de la cordialitat de relacions entre el mestre i el deixeble. IV Els sofismes de la utilitat i de la oficialitat. V La Protectora i la seva obra.

S'estan fent a Badalona els treballs conduents a la constitució en aquella ciutat, d'una Comissió Delegada de l'Associació. Per l'avençats que aquests treballs es troben, creiem que al proper nombre podrem ja donar compte de haver-se constituït aquesta Delegació.

L'Orfeó de Sanis celebrà la consuetudinària festa del repartiment de premis als alumnes de les seves classes de solfeig i als nens i nenes concorrents al V Concurs de Lectura i Escriptura catalanes i Història de Catalunya. L'acte revestí extraordinària solemnitat, assistint-hi el tinent alcalde del districte, senyor Grañé i un delegat de l'Associació. Els infants premiats foren en nombre de cent cinquanta.

El dia 23 del passat mes de setembre, l'Ateneu Democràcia del districte VII, celebrà la festa del repartiment de premis als alumnes assistents a la seva Escola. Representà a la Protectora, el Conseller de la Comissió Tècnica N'Emili Vallès.

S'ha repartit entre els socis de la Protectora una fulla-circular com la que en el mateix temps de l'any passat fou repartida, per tal de poder entrar l'Associació en possessió del major nombre de dades possible fent referència a les Escoles catalanes que hi ha existents, a les no catalanes que donen alguna ensenyança en català i a les que absolutament no en donen cap. Aquestes dades després seran útils per a orientar les gestions de la Protectora, i al mateix temps per a informar als socis desitjosos que els seus fills rebin l'ensenyança en la nostra llengua.

Igualment s'ha repartit entre els socis, una altra circular pregant-los la cooperació al V Concurs nacional d'Història de Catalunya, celebrador a Girona per les fires de Sant Narcís, cooperació que pot consistir, a més de l'assistència i l'ajut moral que aquesta suposa, en donatius, ja sigui en llibres, propis per a premi, ja sigui en metàl·lic. Fins ara són ja alguns els socis que han respost, acompanyant el seu donatiu, i tenim notícies que seran molts més.

El diumenge, dia 30, les Escoles catalanes dels districtes sisè i segon celebraren la festa del solemne repartiment de premis als alumnes del passat curs, amb una demostració de Gimnàstica rítmica i cançons d'infants. A l'acte hi assistí, representant la Protectora, el Conseller del Directiu, Reverend Mossèn Antoni Grieria, prvre.

Autoritzem tots els periòdics que vegin el nostre BUTLLETÍ a reproduir allò que del mateix els interressi publicar; i no sols els autoritzem a fer-ho, sinó que expressament els preguem que en benefici del foment de l'ensenyança catalana facin públiques totes les dades que es refereixin a l'actuació de la Protectora.

NOVES

SALUTACIÓ. El BUTLLETÍ DE L'ASSOCIACIÓ PROTECTORA DE L'EN-SENYANÇA CATALANA saluda tota la premsa que treballi per la prosperitat de la nostra terra i especialment la premsa consagrada a la causa de la cultura.

AVIS. Tots els socis de la Protectora, sia la que es vulga la residència llur, rebran gratuïtament aquest BUTLLETÍ. Si algú deixava de rebre'l, serveixi's fer la deguda reclamació.

ORIGINAL SENSE ESPAI. La «Crònica de la Protectora» ens ha surtit més llarga del que s'esperava i no queda lloc en el present nombre del BUTLLETÍ per als articles de col·laboració que havíem demanat als nostres bons amics. Aquestos sabran fer-s'en càrrec, molt més si els diem que igualment ha hagut de sacrificar-se quasi tot l'original de redacció.

EDUCACIÓ PATRIÒTICA. Com ja s'és fet consuetud tots el anys, el dia 11 de setembre foren alguns els nois i noies que portaren corones i flors a l'estàtua d'En Rafel Casanova.

GRATITUD DEL MAGISTERI OFICIAL. La Federació de Mestres nacionals de Catalunya i Balears ha acordat dirigir-se al rei d'Espanya, demanant-li que es concedeixi un títol nobiliari al doctor don Vicents Carulla, rector de l'Universitat, per lo molt que s'interessa en favor de les escoles primàries.

PER A LA INFANTESA. La *Veu de Catalunya* sosté una campanya amb el fi de trobar medis que disminueixin l'espantosa mortalitat infantil; el Sr. Puig i Alfonso, essent alcalde accidental de Barcelona, publicà un bàndol donant ordres per a la protecció dels infants; i l'alcalde de Manresa, En Josep Coll i Roca, publicà també un bàndol recordatori de les lleis que obliguen als pares i tutors a enviar nois i noies a l'escola, dels 6 als 12 anys.